

Wykaz zagadnień do egzaminu dyplomowego kierunku studia o Polsce od roku akademickiego 2024/2025

Student dokonuje wyboru trzech zagadnień z każdego obszaru: literatura, translatoryka i historia. W sumie wybiera dziewięć zagadnień.

Zagadnienia muszą zostać zaakceptowane przez promotora.

Po akceptacji pytań przez promotora student przynosi ich listę na obronę w trzech egzemplarzach.

W trakcie obrony Komisja zadaje pierwsze pytanie dotyczące pracy dyplomowej. Kolejne dwa wybiera z przedstawionej przez studenta listy.

Literatura

1. Wyjaśnij konwencję powieści dojrzałego realizmu na wybranym przykładzie.
2. Omów strukturę powieści historycznej na wybranym przykładzie.
3. Przedstaw antagonizm artysty i filistra w literaturze modernistycznej.
4. Przedstaw status twórcy i zadania literatury w programie literackim pozytywistów i młodopolan.
5. Socrealizm jako element polityki kulturalnej czasów stalinowskich. Opisz to zagadnienie odwołując się do wybranych przykładów.
6. Znaczenie odwilży w kulturze polskiej po październiku 1956.
7. Koncepty, konstrukcje i tematy twórczości poetyckiej Wisławy Szymborskiej.
8. Tradycja antyczna i tradycja biblijna w dziełach literatury staropolskiej.
9. Europejskość (uniwersalność) i swojskość (rodzimość) polskiej literatury epok dawnych.
10. Ideały epok dawnych, od średniowiecza do baroku, w przekazach literatury staropolskiej.
11. Ewolucja postaci bohaterów, tematów i wątków w tekstach literackich od średniowiecza do baroku.
12. Gatunki, formy, style literatury staropolskiej od średniowiecza do baroku.
13. Główne nurty literatury oświeceniowej: klasycyzm, sentymentalizm, rokoko.
14. Czas przełomu – między pseudoklasycyzmem a romantyzmem. Dyskusje literackie, Stanowiska.
15. Liryka i epika romantyzmu – charakterystyczne gatunki, tematy, formy, bohaterowie.
16. Dramat romantyczny – w dobie przemian i nowatorstwa gatunkowego, twórcy, tematyka, inspiracje.
17. Romantyzm krajowy – znani twórcy rodzimego oblicza literatury romantycznej.
18. Poezja „czasów niepoetyckich”. Sonety „Nad głębiami” Adama Asnyka – forma cyklu poetyckiego i problematyka utworów.
19. Poetyka powieści tendencyjnej na przykładzie „Marty” E. Orzeszkowej.
20. Cechy powieści dojrzałego realizmu na wybranym przykładzie literatury polskiej.
21. Poetyka wybranej powieści historycznej Henryka Sienkiewicza w kontekście jego tekstu.
22. Powstanie styczniowe w wybranych tekstach literackich (np. Nad Niemnem, Gloria victis, Omyłka).
23. Metafora w liryce Młodej Polski (na wybranych przykładach).
24. Estetyka powieści młodopolskiej (na wybranych przykładach).
25. Poezja Młodej Polski wobec dekadentyzmu.
26. Młodopolski franciszkanizm i poetyka codzienności.
27. Symbolizm, impresjonizm, preekspresjonizm w poezji.
28. Nurty w dramaturgii Młodej Polski.

29. Liryka skamandrytów (J. Lechoń, K. Wierzyński, J. Tuwim, A. Słonimski, J. Iwaszkiewicz).
30. Program Awangardy Krakowskiej i jego poetycka realizacja.
31. Międzywojenna twórczość Juliana Przybosa.
32. Problematyka społeczna w prozie międzywojennej.
33. Ferdynand W. Gombrowicz wobec tradycyjnego modelu powieści.
34. Ważni dramaturdzy okresu międzywojennego na przykładzie wybranych utworów (S. I. Witkiewicz, J. Szaniawski, W. Gombrowicz).
35. Międzywojenna twórczość Czesława Miłosza.
36. Literatura doświadczeń granicznych (wybrane przykłady).
37. Szok w literaturze. Wybrane przykłady.
38. Katastrofizm w liryce (Władysław Broniewski, Julian Tuwim, Czesław Miłosz, Józef Czechowicz).
39. Poezja podczas okupacji. Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Gajcy, Andrzej Stroiński.
40. Dziennik jako gatunek literacki w wieku XX (Gombrowicz, Tyrmand, Nałkowska, Koniński, Iwaszkiewicz).
41. Autobiografizm w polskiej literaturze po roku 1956.
42. Egzystencjalizm w literaturze wieku XX.
43. Teoria literatury jako „szerokie pole interdyscyplinarne” – wyjaśnij myśl Jonathana Cullera.
44. Poezja lingwistyczna jako jedna z wypowiedzi we współczesnej literaturze polskiej.
45. Mit i ideologia w kontekście literatury wieku XX.
46. Adaptacja jako przetworzenie i interpretacja dzieła literackiego na język filmu.
47. Badanie literatury jako zajęcie eklektyczne – Nowy Historyzm.
48. Wpływ sytuacji wolnorynkowej na status literatury wysokoartystycznej po 1989 roku?
49. Rozwój literatury chłopskiej/wiejskiej (zwrot plebejski) ze szczególnym uwzględnieniem lat 2010-2020.
50. Najważniejsze powieści nurtu feministycznego po 1989 roku.
51. Twórczość tzw. pokolenia brulionu.
52. Twórczość najważniejszych autorów emigracyjnych po 1989 roku.
53. Tendencje, style i nurty najnowszej poezji (ze szczególnym uwzględnieniem o’haryzmu, wzorca brulionowego, „skrzydeł Sosnowskiego”, neolingwizmu warszawskiego, nurtu kobiecej poezji somatycznej).

Translatoryka

1. Przekład – tłumaczenie – translacja – adaptacja. Podstawowe pojęcia nauki o przekładzie.
2. Rozwój translatoryki jako dyscypliny naukowej – wybrane aspekty historii przekładu i wiedzy o przekładzie.
3. Rodzaje tłumaczeń ustnych i pisemnych oraz ich zastosowanie.
4. Warsztat pracy tłumacza.
5. Wybrane koncepcje i teorie przekładu.
6. Ekwiwalencja, adekwatność i wierność przekładu; językowe i kulturowe aspekty nieprzekładalności.
7. Ocena jakości tłumaczenia; krytyka przekładu.
8. Udomowienie i egzotyzacja w przekładzie.
9. Strategie i techniki przekładu.
10. Odbiorca docelowy i jego wpływ na decyzje tłumacza.
11. Rola i specyfika tłumaczenia a vista w praktyce przekładowej.

12. Fazy i aspekty tłumaczenia konsekutywnego.
13. Typy tłumaczenia audiowizualnego.
14. Tłumaczenia audiowizualne jako forma adaptacji materiału: napisy dla głuchych i słabosłyszących; audiodeskrycja dla niewidomych i słabowidzących.
15. Zastosowanie tłumaczenia w różnych metodach nauczania języków obcych.
 - a. Definicje translacji w ujęciach statycznych i dynamicznych.
 - b. Charakterystyka układu translacyjnego.
 - c. Struktura zadania translacyjnego.
 - d. Specyfika trybów transferowania.
 - e. Kategorie ekwiwalencji i adekwatności, paradoks ontologiczny procesu i produktu translacji.
 - f. Przekładalność a nieprzekładalność, problem translacyjny na poziomie systemowym oraz na poziomie metakognitywnym (Sapir-Whorf, Chomsky, Koller i inni).
16. Charakterystyka specyfiki rodzajowej procesu translacji z uwzględnieniem cech wspólnych i różnicujących.
17. Rodzaje strategii translacyjnych w zależności od rodzaju translacji oraz typu problemu translacyjnego.
18. Kategorie tworzące jakość translacji.
19. Rodzaje kompetencji tłumacza.
20. Postać kobiety jako części świata przyrody w wybranych powieściach.
21. Recepcja tłumaczeń na przykładzie polskich wersji wybranej lektury.

Historia

1. Omów początki państwa polskiego od Mieszka I do rozbitcia dzielnicowego na podstawie stosunków z sąsiadami, organizacji państwa pierwszych Piastów oraz znaczenia religii.
2. Kazimierz Wielki. Omów panowanie ostatniego z Piastów oraz prowadzoną przez niego politykę zagraniczną.
3. Omów stosunki polsko-litewskie od Władysława Jagiełły do czasów Unii Lubelskiej.
4. Zdefiniuj termin „sarmatyzm” i opisz, co składało się na postać sarmaty. Odwołaj się do wiedzy historycznej i literatury.
5. Opisz na czym polegała demokracja szlachecka i wyjaśnij, jaką rolę w jej kształtowaniu odgrywały przywileje nadawane szlachcie przez króla. Podaj najważniejsze z nich i krótko przedstaw, czego dotyczyły.
6. Wyjaśnij, na czym polegała różnica między sztuką romańską i gotycką na przykładzie wybranych dzieł sztuki. Podaj przykłady najważniejszych budynków na terenie polskim reprezentujących oba te nurty w sztuce.
7. Opisz główne założenia sztuki renesansowej na przykładzie wybranych dzieł sztuki znajdujących się na terenie polski. Podaj przykłady najważniejszych budynków renesansowych w Polsce i omów historię miasta Zamość.
8. Opisz główne założenia sztuki baroku na przykładzie wybranych dzieł sztuki znajdujących się na terenie polski. Podaj przykłady najważniejszych budynków barokowych w Polsce. Wyjaśnij, w jakim celu zapoczątkowana została sztuka barokowa.
9. Czy Rzeczpospolita była państwem tolerancyjnym religijnie? Opisz sytuację różnowierców na terenach Rzeczpospolitej i główne założenia konfederacji warszawskiej.
10. Znaczenie wolnej elekcji dla systemu demokracji szlacheckiej. Opisz, kiedy i dlaczego została wprowadzona wolna elekcja, jak przebiegała oraz jakie znaczenie miała dla funkcjonowania Rzeczpospolitej.

11. Przedstaw przyczyny rozbiorów odwołując się do teorii tzw. szkoły krakowskiej oraz szkoły warszawskiej.
12. Stanisław August Poniatowski – reformator czy polityczny nieudacznik? Scharakteryzuj reformy Stanisława Augusta oraz jego decyzje polityczne.
13. Opisz przebieg sejmu wielkiego oraz zapisy i znaczenie Konstytucji III Maja dla poszczególnych grup społecznych: szlachty, mieszczaństwa i chłopów.
14. Scharakteryzuj ziemie polskie pod zaborami. Wskaż różnice i podobieństwa w polityce zaborców i położenie ludności polskiej. Porównaj sytuację z początku wieku XIX i XX.
15. Przedstaw postaci Józefa Piłsudskiego oraz Romana Dmowskiego. Omów dokonania każdej z postaci i scharakteryzuj różnice w polityce zagranicznej.
16. Wyjaśnij znaczenie I wojny światowej dla powstania II Rzeczypospolitej. Opisz działania podejmowane przez zaborców wobec wojsk polskich.
17. Opisz kształtowanie się granic II Rzeczypospolitej po 1918.
18. Scharakteryzuj społeczeństwo II Rzeczypospolitej okresu międzywojennego. Wyjaśnij, jakie mniejszości narodowe mieszkały na terenie polskim i jaka była ich sytuacja.
19. Wyjaśnij, na czym polegał i jak przebiegał konflikt polsko-ukraiński od czasu zaborów do II wojny światowej.
20. Wyjaśnij znaczenie malarstwa historycznego dla kształtowania pamięci historycznej Polaków. Posłuż się przy tym przykładami najważniejszych twórców i ich dzieł.
21. Opisz, w jaki sposób kształtował się system polityczny II Rzeczypospolitej.
22. Na ile II Rzeczypospolita była państwem demokratycznym? Porównaj konstytucję kwietniową oraz marcową.
23. Opisz kształt Polskiego Państwa Podziemnego i podaj przykłady działań podejmowanych przez państwo podziemne.
24. Scharakteryzuj okupację niemiecką i rosyjską na ziemiach polskich.
25. Opisz stosunki polsko-żydowskie w okresie II wojny światowej. Odwołaj się do przykładów znanych osób i postaci.
26. Wyjaśnij, w jaki sposób komuniści przejęli władzę w Polsce po 1945 r.
27. Wyjaśnij, co rozumiemy pod pojęciem przełomu 1956 r. w Polsce. Opisz, co wydarzyło się w tym roku i jak wpłynęło to na kształt Polski.
28. Wyjaśnij, na czym polegała mała stabilizacja.
29. Scharakteryzuj wydarzenia roku 1968 i 1970. Wskaż związki między nimi i wyjaśnij, jaki miały wpływ na społeczeństwo.
30. Opisz politykę gospodarczą i zagraniczną Edwarda Gierka.
31. Opisz wydarzenia roku 1976 w Polsce i wyjaśnij, dlaczego powstał Komitet Obrony Robotników, czym się zajmował i jaką rolę pełnił w ruchu opozycyjnym w Polsce.
32. Opisz przebieg strajków w sierpniu 1980 r. i powstanie NSZZ „Solidarność”.
33. Opisz, jak przebiegało wprowadzenie stanu wojennego oraz w jaki sposób funkcjonowała „Solidarność” podziemna. Podaj przykłady działania opozycji.
34. Od Magdaleny do „Okrągłego Stołu”. Opisz sytuację społeczną i gospodarczą w latach 1988-1989 w Polsce oraz przebieg rozmów władza-opozycja.
35. Opisz wyniki ustaleń przy „Okrągłym Stole” oraz przebieg wyborów z 1989 r.
36. Scharakteryzuj powstanie rządu Tadeusza Mazowieckiego oraz reformy Leszka Balcerowicza. Wyjaśnij, jaki wpływ miały one na społeczeństwo i gospodarkę Polski.
37. Wyjaśnij, na czym polegała transformacja lat 1990tych w Polsce. Opisz, jaki wpływ miała na społeczeństwo i gospodarkę.
38. Między Układem Warszawskim i NATO. Wyjaśnij, w jaki sposób zmieniała się polska polityka zagraniczna od lat 1980tych. Scharakteryzuj politykę wobec sąsiadów Polski.
39. Między RWPG a Unią Europejską. Wyjaśnij, jak zmieniała się polska gospodarka od lat 1980tych.

40. Opisz, jak przebiegał proces wejścia Polski do Unii Europejskiej. Przedstaw najważniejsze obawy oraz stosunek krajów europejskich do akcesji Polski.
41. Scharakteryzuj współczesny system polityczny Polski. Opisz główne partie polityczne i ich liderów.
42. Powiedz, które współczesne partie polityczne odwołują się do dziedzictwa „Solidarności” i wyjaśnij, w jaki sposób to robią.